

Llibres, escriptors/res i regidors

MONTSERRAT MINOBIS

Estem a una setmana del dia de Sant Jordi, diada del llibre i la rosa. I com ja sol ser habitual, les editorials —totes— han iniciat la seva cursa particular a l'entorn d'aquesta festa traient el bo i millor que han pensat publicar. Enumerar cadascuna de les editorials convertiria aquest petit comentari setmanal en una edició especial. En tot cas, m'agradaria remarcar (com ja vaig constatar en la passada Setmana del Llibre) que la literatura catalana és ben viva. I, per altra banda, compta amb destacats autors/autorees que la van consolidant dia a dia, més ben dit, llibre a llibre.

Sembla que darrerament les polèmiques i picabaralles entre els creadors literaris s'ha revifat. Hi ha qui ha dit que això és dolent i qui, que tampoc cal esquinçar-se les vestidures ni escandalitzar-se per algunes paraules dites —i escrites— més aviat pujades de to. Algú —i lamento no recordar qui va ser—, arran de la polèmica bàsicament entre els lletraferits castellans, ens recordava les sàtires que han abundat durant molt temps entre els lletraferits catalans. A mi particularment em sembla que tot allò que es digui o s'escriu utilitzant, això sí, la intel·ligència, el sentit de l'humor, la ironia i la sàtira, és bo i ens fa la vida una mica més agradable. I francament una mica de sentit o d'esperit autocrític —tot cal dir-ho— també ens convé. Com el que ha exercit la Carme Riera

després d'acabar el seu períple com a Escriptora del Mes. En aquest sentit, la Institució de les Lletres Catalanes faria bé de prendre's en tota la seva exacta mesura la crítica i el balanç de Carme Riera. Finalment, tot i que s'ha escrit molt sobre la dimissió d'Oriol Bohigas com a regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, només i com a recordatori voldria subratllar un fragment de *Gràcies i desgràcies culturals de Barcelona*, que hauria de ser el vademècum del nou regidor. Diu així: "...sembla evident que les tres coses més importants que cal assegurar a una col·lectivitat ciutadana són l'educació, la pulcritud urbana —és a dir la urbanitat— i la superació de les endèmies de pobres i marginació, és a dir l'accessibilitat oberta als béns col·lectius. Totes tres tenen derivacions diverses i mètodes complexos, però cap d'elles no funciona si no s'assenta sobre un sanítos aprofundiment de la cultura. L'educació serà un pur tràmit informatiu, la pulcritud urbana serà una pura escenografia i la lluita contra la pobresa i la marginació un simple i inútil acte de beneficència puntual. I encara més, la llibertat autèntica que reclamem, la llibertat sense imposició de la desigualtat, no serà possible si no ens equilibrem amb la cultura." Sembla impossible no estar d'acord amb aquest plantejament. Els polítics o els gestors de la cultura n'haurien de prendre bona nota.

Violent mediterrani

FERMÍN BOCOS

No ha estat mai segura, la costa del Mediterrani. Ni en l'antigor ni avui dia. La violència ha estat el cognom perenne de totes les civilitzacions que hi ha hagut en les ribes del nostre únic i irrepetible mar.

També ara hi ha ciutats i regions, i fins i tot països, on el viatger assumeix en essència riscos semblants a aquells que coneixem tan bé per la literatura de segles passats. Viatjar avui per països en guerra civil, com ho estan els de l'antiga Iugoslàvia, és assumir l'aventura en la seva intensitat més elevada. El mateix es podria dir del destí del turista en països com ara Algèria, on el conflicte social ha esdevingut intransigència religiosa i aquesta s'ha convertit en sentència de mort —complida diverses vegades— en la persona de ciutadans estrangers aliens als profunds i inquietants problemes que afecten la societat d'aquest país magribí. Per un camí diferent (la desesperació del poble kurd expressada de manera ferotge i inadmissible mitjançant el terrorisme), els mateixos o semblants trets de mort amenacen a Turquia els turistes que hi acudeixen a extasiar-se davant les meravelles d'aquell gran país, on tres cultures i múltiples civilitzacions han deixat pedres i bellesa aparcades per sempre.

Si al breu sumari del que hem exposat hi afegim el cas d'Egipte, on els integristes islàmics substancien la seva prova de força amb el règim rabejant-se també amb violència, com a Algèria, contra els estrangers, arribem aviat a la conclusió que el nostre Mare Nostrum continua banyant paratges on la vida es respecta poc o no es respecta gens. Si el lector hi suma el cas d'Israel —un país de carrers

Els esdeveniments recents a Algèria, Egipte i Turquia i la guerra civil del territori de l'ex-Iugoslàvia són fets que confirmen que la costa del Mediterrani no ha estat mai segura i que el viatger que ha solcat les seves riberes ha tingut sempre una ànima intrèpida

visitats també sovint per la mort en enfrontaments ben comuns entre soldats del Tshah (exèrcit jueu) i ciutadans palestins—, coronem un paisatge on la violència forma part de la vida i és l'aspecte més cridaner de la cosa quotidiana.

Des de les guerres entre hitites i egipcis passant per la molt comentada de Troia o les més històricament documentades, en certa manera ni una sola generació va culminar en pau, sinó que més aviat era habitual el contrari: guerres entre veïns o guerres civils sense solta van dessagnar per torns gairebé tots els països de la conca mediterrània. Descomptant els anys centrals del govern de Roma (els temps que la propaganda imperial va anomenar —no sense una gran inexactitud— la *pax romana*), viure a la vora d'aquest mar, irrepetible per altres conceptes, gairebé sempre va ser confiar la vida a la benevolència dels déus o dels astres.

Per dir-ho amb paraules del mestre Fernand Braudel, més enllà de les seves divisions polítiques actuals, el Mediterrani sempre ha estat, i és, tres comunitats culturals diferents, tres enormes i vivaces civilitzacions, tres maneres cardinals de pensar, creure, menjar, beure i viure. I alhora tres monstres disposats a ensenyar les dents.

La mort que va trobar a Turquia el ciutadà espanyol que fa un parell de setmanes tafanejava per

les bigarrades parades del Gran Basar d'Istanbul, en l'esfera individual ens ha tornat l'esgarrifosa incertesa que regeix les nostres vides i l'extraordinari paper que hi juga l'atzar. En l'aspecte col·lectiu, la bomba que va instrumentar el crim per compte del Partit Kurd del Treball (PKK) ens remet a aquest món que estic narrant de la violència com a destí ineluctable en els països riberecs del Mediterrani.

Com el lector deu recordar, fa un mes un altre atemptat —aquest cop la bomba havia estat col·locada als jardins de Santa Sofia— també va semblar ferides i dolor en un grup d'estudiants espanyols en viatge de fi de carrera. Fets com aquest sens dubte convertiran el turista dels pròxims mesos en l'ésser més previngut d'aquest any. Ni als països ja esmentats (Iugoslàvia, Egipte, Turquia o Algèria) ni tampoc a Tunísia no s'hi podrà anar sense una certa morbositat. En aquest últim —destinació l'any passat de més de 50.000 espanyols—, tot i que és un país relativament segur, també hi ha hagut atemptats contra turistes, reivindicats, com a Egipte, per la fratria integrista dels denominats Germans Musulmans.

El viatger del Mediterrani sempre ha portat en el seu equipatge el risc, i la meitat dels relats de l'antigor giren al voltant de les ventures i desventures de viatgers més o

menys il·lustres: des d'Odisseu, el més famós de tots, a Jàson, el més intrèpid; passant per Himilcó, el més organitzat, o Juli Cèsar, el més expeditiu —havent estat segrestat per uns pirates, va jurar tornar a les costes càries per penjar-los, i així ho va fer.

Són molts els viatgers d'aquest mar que van acabar trobant-hi el destí de manera airada. La literatura ens ha confiat el romàntic final de Byron en les terres de Missolonghi, on havia acudit a socórrer la independència per la qual combatien els grecs de principis del segle passat. La seva mort resumeix potser la de tanta gent que va assumir deliberadament els riscos de l'aventura. Altres morts, en canvi, són l'expressió mateixa de la fatalitat que també acompanya aquells a qui la passió del descobriment atrau cap a aquesta geografia on batega l'esperit més essencial d'Europa. La mort trobada per Johannes Joachim Winckelmann —pare de la ciència arqueològica i fins i tot de la moderna història de l'art— en una sòrdida pensió de Trieste (on va ser apunyalat per robar-li unes medalles) vindria a ser l'expressió d'aquest freqüent rapt amb violència de la vida, tan propi d'aquestes terres.

La guerra, el comerç o l'aventura, i l'èpica del risc que comporten, van marcar els trets del viatger de temps passats, de la mateixa manera que avui ho fa el turisme: el viatge pel plaer de viatjar en períodes comuns de vacances, que és un dels costums més arrelats en les societats dels països econòmicament desenvolupats.

Aquest és el bé ara amenaçat en alguns països que s'aboquen al nostre apassionat Mediterrani.

Fermín Bocos és periodista
(Trad. Ricard Fité)

BÚSTIA

La BBC i el català

Sóc de Castella la Vella i lleigeixo en català. Recordo que a la dècada dels 50, la BBC de Londres, en el seu servei espanyol, transmetia un cop la setmana un programa regional, que quan era dedicat a zones de parla no castellana tenia lloc en la llengua d'aquestes. Força temps després d'haver cessat aquestes emissions, el 1961, estant jo de visita a la BBC i preguntant-los per aquest tema, em van dir que la supressió s'havia degut a pressions del Foreign Office, al seu torn amoninat per la preocupació de l'ambaixador britànic a Madrid davant les tenaces queixes del govern espanyol. És ben clar que els meus informants van insistir que la BBC era independent, no només d'aquell que el seu país gallec va anomenar *cabdill de la cristiano-moreria*, sinó del govern de Londres. Però ja sabem que cada país té el seu vici nacional i quin és el dels anglesos. **Antonio Linage. Madrid.**

Bons programes de TV3

M'agrada TV3 perquè enmig de tanta *teleescombria* troba lloc per fer programes com *Ciutadans* o *Te'n records?*... Demanaria a Joan Granados, a qui per cert haig de felicitar com a degà dels directors de televisió d'Europa, que allargui *Ciutadans* i que s'ampliï el *Te'n records?*... fins al temps que va néixer TV3. Això donaria continuïtat a aquesta història que, d'una manera tan amena, tenim a casa cada divendres. Som molts els qui ho celebrarem. **Ramon Quer i Ribalta. Montgat.**